

Trinitarično pojmovanje osebe

1. Človek – podoba Svete Trojice

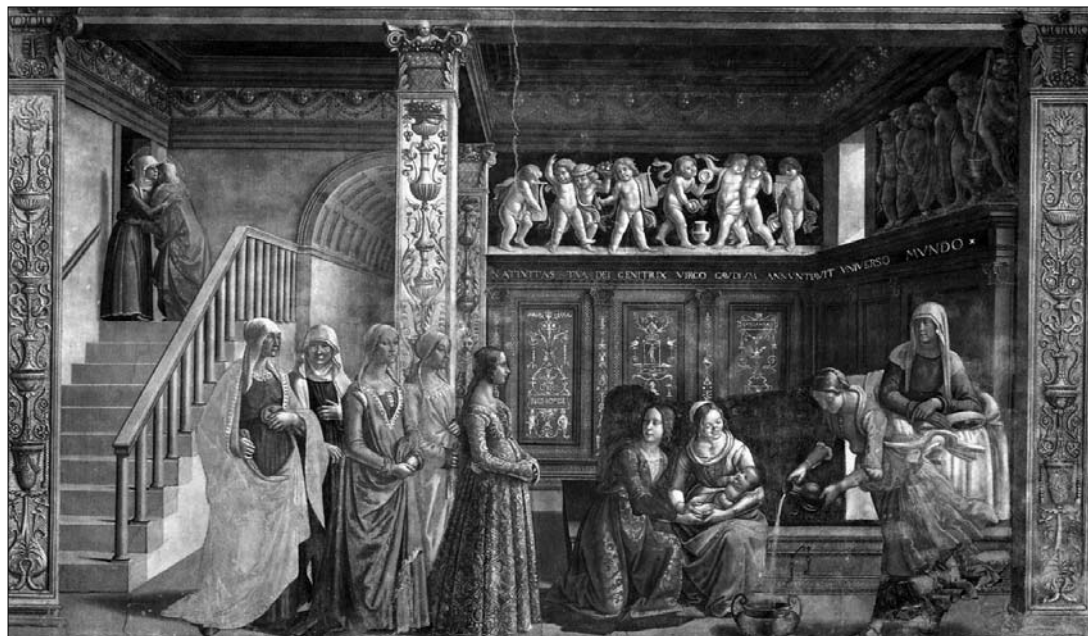
Pojem oseba je eden najpomembnejših pojmov na seznamu človekovega zanimanja. Je ključni pojem v okviru kulture, psihologije, prava, sociologije, filozofije in teologije. Je pojem, s katerim se človek najbolj vneto ukvarja, ker se zaveda, da je od opredelitve in vsebine tega pojma odvisen tudi pogled, vrednotenje, "cena" človeškega bitja. Vseбина, ki jo polagamo v ta pojem, je tudi vsebina, ki jo polagamo v človeka in dogajanja; in zgodovino človeštva moremo pravilno razlagati ter razumeti le, če poznamo takratno pojmovanje življenja posameznika in njegovega mesta v družbi. Ne samo za razumevanje preteklosti, tudi za vstop v prihodnost, v tretje tisočletje, je pojmovanje osebe neprecenljivega pomena.

Iz svetopisemskega razodetja zvemo, da je človek ustvarjen po božji podobi (selem) in sličnosti (demut), da je Bogu podoben (teomorfen). Izhodišče in izvirnik je Bog sam. Ta je hotel na stvarjenjski ravni imeti bitje, s katerim bo stopil v osebni dialog, in bo samo sposobno navezati ta dialog z Bogom in bo torej na stvarjenjski ravni Božji sogovornik. Kajti Bog, ki od vekomaj vodi notranji dialog, ga hoče "razširiti" in voditi tudi na ravni stvarstva. "Ker je posamezni človek ustvarjen po božji podobi, ima dostojanstvo osebe: ni samo nekaj, marveč nekdo. Sposoben je spoznati samega sebe, se imeti v posesti in se svobodno darovati ter stopiti v občestvo z drugimi osebami; in poklican je po milosti k zavezi s svojim Stvarnikom; in more dati Bogu odgovor vere in ljubezni, katerega nihče drug ne more dati namesto njega" (KKC 357; prim. 704).

Človek je ustvarjen iz božjega dialoga ("Bog je rekel: 'Naredimo človeka po svoji

podobi, nam sličnega", 1 Mz 1,26a) za dialog. Ta dialog se bo odvijal na več ravneh: v odnosu do stvarstva v "gospodovanju" (1 Mz 1,26b) in "poimenovanju" (2 Mz 19); v odnosu do sebi enakih na medosebni ravni, kjer je še posebej izpostavljena različnost med možem in ženo, različnost, ki po svojem bistvu spada k bogopodobnosti¹ (prim. 1 Mz 1,27) in je naravnana na zedinjenje (1 Mz 2,24); v odnosu do Stvarnika se ta dialog odvija v sproščenem občevanju (prim. 1 Mz 3,8-17), ki ga Bog ni prekinil niti takrat, ko se je človek odvrnil od njega. Božje prizadevanje za vzpostavitev tega dialoga doseže svoj vrh v Stari zavezi z izvolitvijo in sklenitvijo zaveze z izraelskim ljudstvom, v Novi zavezi pa s poslanjem svojega Sina, učlovečenjem Besede. Že iz poročil o stvarjenju človeka spoznamo, da je prav dialoškost bistvena sestavina njegove bogopodobnosti. Pričuje torej o dialošnosti, ki vlada v Bogu samem.

Nova zaveza povzame témo o božji podobi v odnosu do Kristusa, ki je dokončni novi človek, popolna podoba Boga: "Ta (Kristus) je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva" (Kol 1,15; prim. 2 Kor 4,4).² Prav kot prvorojenec je tudi tista podoba, po kateri naj bi se upodabljali, ali (kot pravijo cerkveni očetje) postajali ustvarjene podobe njega, ki je večna podoba Očeta (prim. Rim 8,29; 1 Kor 15,49; 2 Kor 3,18). Človek je po Irenejju podoba večne, popolne podobe, "eikón eikonos". Tako vidimo, da nova zaveza, predvsem Pavel pripisuje izrazu "*podoba*" (*eikón*) *kristološki pomen*.³ Kristus je resnična podoba Boga zato, ker je božji Sin, od njega rojen pred vsemi vek, torej: "Bog od Boga, rojen, ne ustvarjen, enega bistva z Očetom" (nicej-

Domenico Ghirlandaio, *Rojstvo Marije*, 1486-90, freska, kapela Tornabuoni, Santa Maria Novella, Firenze.

sko-carigrajska veroizpoved). Jezus Kristus je "odsvit njegovega (božjega) veličastva in odtis (n[*L*][*S*?*YL*) njegovega obstoja" (Heb 1,3). Človek pa je podoba, kolikor je ustvarjen, posinovljen, kolikor je sin v Sinu. Katekizem katoliške Cerkve pravi: "Kristus z razodetjem skrivnosti Očeta in njegove ljubezni človeku v polnosti razodeva človeka in mu odkriva njegovo najvišjo poklicanost" (CS 22). V Kristusu, ki je 'podoba nevidnega Boga' (Kol 1,15), je bil človek ustvarjen po Stvarnikovi 'podobi in podobnosti'. V Kristusu, odrešeniku in zveličarju, je božja podoba, popačena s prvim grehom, bila obnovljena v svoji prvotni lepoti in oplemenitenjena z božjo milostjo" (KKC 1701).

Tema o človekovi bogopodobnosti je pomembna za nauk o človeku kot osebi in za teološko antropologijo sploh. Odkrije nam, da je v človekovo naravo položena naravnost na Boga in da more človek postati prava oseba samo skupaj z Bogom. Zato nekateri imenujejo človeka "teološko bitje", "zōon theoúme-

non", "bitje, ki je poklicano, da postane bog".⁴ Gerhard von Rad opozarja, da Izrael zelo redko govori o človeku na splošno. Človek je vedno mišljen v odnosu do Boga, vedno je vključen v zgodovino, ki se odvija med njim in Bogom. Človek, o katerem govori Stara zaveza, ni skoraj nikoli "človek" na splošno, temveč je bitje, ki pripada Izraelu (ali njegovim sovražnikom).⁵ Zato zagreši izkrivljenje človekovega najglobljega bistva tisti, ki hoče človeka opredeliti samo iz njegovega odnosa do "nižjih" bitij ali stvarnosti. V moči svoje bogopodobnosti more človek uresničiti samega sebe samo v srečanju z Bogom. Zato človekova veličina ne izhaja iz njegove ustvarjenosti, marveč iz deležnosti božje ljubezni in darov. Njegovo dostojanstvo ni samo v tem, da je božja podoba, temveč tudi in predvsem v tem, da je božji posinovljenec, ki je že v tem življenju deležen božjega življenja. Zato je greh, ki je zatemnitev, iznakaženje (nikoli pa uničenje) božje podobe v človeku, tudi razvrednotenje človeške osebnosti: "Greh človeka

samega zmanjšuje, ko ga odvrča od tega, da bi dosegel svojo polnost" (CS 13,2).

Skrivnost stvarjenja (predvsem stvarjenja človeka) dobi svojo razjasnitev v skrivnosti trinitarnega božjega življenja. Tako moramo ugotoviti s H. de Lubacom: "Bog sam in svet ter naše lastno bivanje bi bilo nekaj bolj nedoumljivega brez Trojice, kakor pa nam je nedoumljiv ta misterij".⁶ Izhajamo namreč iz dejstva, da je Sveta Trojica »osnovni vir podatkov« - »matrix« za pojmovanje človeka.⁷ Če vemo, da je človek podoba Svete Trojice, poznamo tudi posledice, ki iz te podobnosti izvirajo.

Troedinost v Bogu samem pomeni, da ni osamljeni in odmaknjeni vladar, ki samozadostno brani svojo vzvišenost. Krščansko razodetje nam namreč pove, da je absolutna in prvobitna realnost realnost božjih oseb v medsebojni naravnosti in občestvu; da je občestvo oseb pralik, arhetip vsega bivajočega ter da je vse poklicano k priličenju temu praliku.⁸ Zato trinitarni monoteizem veliko prispeva k občestvenemu pojmovanju človeka.

Človek je toliko oseba, kolikor je poklican v življenje po osebnem klicu Boga Stvarnika. Tako je bilo stvarjenje prvi nagovor, s katerim se je Bog obrnil na človeka. Po tem klicu je človek postal oseba. Oseba, ki je sposobna Boga, *capax Dei*.⁹ Postavljen je bil v dialoški odnos z Bogom in celotna zgodovina odrešenja je reševanje človekove osebnosti, vzpostavljanje tistega dialoga, brez katerega bi bil človek kot oseba okrnjen. Od tega dialoškega odnosa človeka do Boga je odvisna njegova sposobnost dialogizirati z ljudmi in stvarstvom.

2. Oseba je dialoško bitje

Ta dialoškost je sad ali delo izziva, ki je bil položen v našo notranjost. Človek je že po svojem bistvu "sad" dialoga. Ustvarjen je po posebnem "božjem pogovoru"; je sad Besede. Božji dialog se je tako odprl za druga, popolnoma drugačna bitja. Oseba je bitje besede!

Po njej oseba prestopa prag svojega notranjega življenja in stopa naproti drugim. Tesno pa je z besedo povezano poslušanje, ki pomeni "dobrodošlico", spoštovanje do drugega, ki se nam želi približati, z nami vzpostaviti osebni dialog. Vse v človeku naj bi postalo beseda in poslušanje, samopodarjanje in sprejemanje drugega. Trditi smemo, da beseda podarja človeku možnost, da se razvije v osebo, saj se more prav po njej odpreti, spregovoriti o sebi in tako vzpostaviti most do zunanjega sveta, človeka in Boga. Kaj zmore in kaj je beseda, se nam odkrije prav v poslušanju Boga razodetja, "Boga besede" in končno Besede, "ki je človek postala in med nami prebivala" - Jezusa Kristusa. Beseda, ki jo izreka Bog-oseba, in tisti, ki se po njem oblikuje: človek-oseba, ni nikoli vir nesporazumov, marveč v službi ustvarjalnega zedinjenja. Takšno povezovalno naravo (simbolično) pa ima samo beseda 'ljubezen', medtem ko smemo besedo 'sovražstvo' poimenovati antibesedo, ki ima razdiralno (diabolično) naravo. O moči besede se moremo prepričati na vsakem koraku v našem življenju.

Tudi v porajanju človeškega življenja je potreben dialog dveh, ki posredujeta življenje novemu bitju. Samo dialog ljubezni je rodoviten, je ustvarjalen.¹⁰ Dialog povezuje tako, da ohranja drugačnost, jo spoštuje in uveljavlja. Dialog ni prepričevanje s silo, edini argumenti prepričevanja so argumenti ljubezni in spoštovanja. Oseba ohranja v moči ljubezni stalen dialog z Bogom, s samim seboj, z ljudmi in stvarstvom. Oseba kot "relatio subsistens" (Tomaž Akvinski) je na filozofski način povzeta biblična resnica o osebi kot bitju v njegovi temeljni naravnosti na druge. "V krščanski perspektivi je oseba navzočnost, uveljavljanje, toda ni navzočnost *sebi*, uveljavljanje *sebe*, je *odgovor*". To je "odprti personalizem", v moči katerega se oseba ne zapira vase, temveč se presega, preseže se v upanje, sprejemanje in srečanje.¹¹

Kot smo že poudarili, je Sveta Trojica ključ za razumevanje občestvenega življenja. V tem kontekstu imajo posebno veljavo občestvo, vključenost (inkluzivnost), dialoškost, sožitje, solidarnost in svoboda. Trinitarični odnosi z ljudmi, ki nas obdajajo, omogočajo, da je človek človeku bližnji. Človek je namreč poklican, izzvan in poslan k bližnjemu, da se z njim sreča (v slovenskem jeziku imata pojma srečanje in sreča skupen koren). In vendar vsa ta naravnost navzven, k drugemu (ekstatičnost in proeksistenca), ne odpravlja enkratnosti in nezamenljivosti posamezne osebe. Navedene prvine sestavljajo »način življenja« Boga samega in so tako vzor človeškim bitjem, ki naj bi v svojem sobivanju odražali življenje Svete Trojice. Ker družbeno življenje človeku ni nekaj dodanega, zato človek v občevanju z drugimi, v medsebojnih nalogah, v pogovoru z brati raste v vseh svojih darovih in more izpolniti svojo poklicanost. Človekova trinitarična naravnost se izraža v dialoški razsežnosti med generacijami (življenjsko nevarno zapiranje današnjih generacij v svoj generacijski krog, kar ustvarja razkol med generacijami), med stanovi, med kulturami, med narodi, med verami in svetovnimi nazori. Ne trdi zaman Moltmann, da je Sveta Trojica naš socialni (družbeni) program.¹² Drugi vatikanski cerkveni zbor izhaja iz iste realnosti, ko zatrjuje: »Človek je do globin svoje narave družbeno bitje in brez odnosov do drugih ne more ne živeti ne razvijati svojih darov« (CS 12,4). To družbeno življenje človeku ni nekaj dodatnega, ampak zanj značilnega (prim. CS 25,1). V trinitaričnem občestvu je drugi pot do mene; ni ovinek, ampak »bližnjica« k meni samemu. Kristjan je zato po svoji osnovni poklicanosti »človek sinteze«.¹³

3. Oseba je ustvarjalno bitje

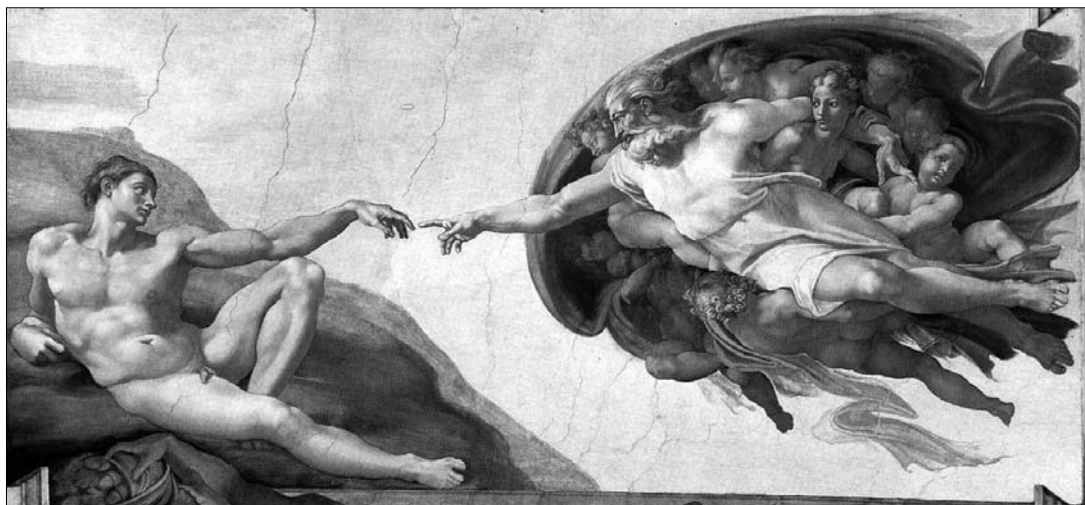
Ustvarjalnost človeške osebe je dejansko udeleženosť pri božji ustvarjalnosti. Bog je človeku podaril svojo »ustvarjalno iskro« ter

ga privzel za soustvarjalca. Zato govorimo o človeku kot o ustvarjenem ustvarjalcu. Ustvarjalen je samo, kolikor je zvest zakonitosti, ki jih je Stvarnik položil v stvari in v človeka samega, in kolikor ga vodi pri vsem tem ljubezen. Izvir človekovega ustvarjanja ni nekakšen nagon, ki bi ga silil k delovanju ali reprodukciji, marveč je ljubezen, torej tista gonilna sila, iz katere smo bili tudi sami ustvarjeni. Ustvarjalen je človek samo takrat, ko pri svojem delovanju ne išče samega sebe in zadovoljitve lastnih egoističnih želja (samoljubje in koristoljubje), ampak takrat, ko so njegove stvaritve izraz notranje daritvene naravnosti. Opraviti imamo s tistim človeškim »Bodi!«, ki omogoča stvaritvam relativno samostojnost in drugačnost. Najbolj pride to do izraza pri najbolj »ustvarjalnem« in zato najbolj osebnem dejanju, pri podarjanju življenja novemu živemu bitju in pa pri podarjanju, darovanju lastnega življenja v rodovitni čistosti za božje kraljestvo. Starši so pri podarjanju življenja otroku najožji sodelavci nebeškega Očeta; samski zaradi nebeškega kraljestva pa rodovitni sodelavci učlovečenega božjega Sina, ki se je odpovedal vsemu, da bi vsem podaril večno življenje. Pri vsem ustvarjanju pa je nepogrešljivi pobudnik in »arhitekt« – »artifex« Sveti Duh.

4. Oseba je edinstveno bitje

Oseba je samostojno bitje, ki je sposobno samostojnih odločitev, vendar pa ni osamljeno in samotarsko bitje. Neponovljivost ali edinstvenost bitja je zagotovljena s stvarjenjem, odrešenjem in poklicanostjo k zveličanju.

Stvarjenje človeka je pravzaprav poklicanost v bivanje po imenu. Ime je v biblični govorici znamenje nezamenljivosti. Bog sam ima ime, ki jasno izraža njegovo edinstvenost, ima ime, ki je nad vsemi imeni. Bog, ki ni »božanstvo brez imena« in tako brez svoje lastne identitete, podeli ime ljudem in jim

Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni, **Stvarjenje Adama**, 1510, freska, 280 x 570 cm, Sikstinska kapela, Vatikan.

tako podeli tudi poslanstvo (ali ga spremeni: Abram postane Abraham), na katero bo onega spominjalo prav ime, ki ga nosi. Ko prejme človek pravico podeljevati imena drugim živim bitjem (prim. 1 Mz 2,19.23; 3,20; 4,25 itd.), jih prizna za drugačna in do takšnih zavzame odnos. Tudi ko Sveto pismo govori, da nas je Bog napisal na svoje dlani, pomeni, da nas ima vedno pred očmi kot enkratna bitja. Kot taka pa imamo tudi lastno poslanstvo in odgovornost. Ne moremo se skrivati za drugimi ali družbo, ta ne more nikoli nadomestiti naših osebnih odločitev in dejanj.

Kakor je stvarjenje nekaj čisto osebnega, je takšno tudi odrešenje. To ni nekakšen avtomatizem, ki bi ne glede na človekovo odločitev dosegel svoj cilj. Odrešenje, ki je bilo izvršeno za vse in vsem ponujeno, mora posamezen človek osebno in zavestno sprejeti v lastno življenje in iz njega črpati moč za lastno posvečenje. Janez Pavel II. pravi, da v odrešenijski skrivnosti "človek spet odkrije veličino in dostojanstvo svoje človečnosti in svojo lastno ceno" (RH 10). In dalje: "Tu gre za človeka v vsej njegovi resničnosti, v njegovi polni razsežnosti. Tu ne gre za 'abstraktnega'

človeka, temveč za 'konkretnega', zgodovinskega človeka. Gre za slehernega človeka, ker je sleherni zajet v skrivnost odrešenja in se je po tej skrivnosti Kristus za vselej s slehernim združil" (RH 13).

Poveličanje je dovršitev človekove enkratnosti. V knjigo življenja so poveljani vpisani z njihovim lastnim imenom (prim. Apd 21,27). Njihova edinstvenost se pravzaprav razvije do polnosti. Ta bo ustvarjala čudovito harmonijo v Božjem kraljestvu, ki je tukaj na zemlji "v porodnih bolečinah" prav zato, ker niso še vsi dospeli do "polne starosti Kristusove", ker se niso še vsi dokončno rodili. Edinstvenost človekove osebe pa mora prihajati do izraza v družbi, predvsem pa v družini in Cerkvi.¹⁴

5. Oseba je občestveno bitje

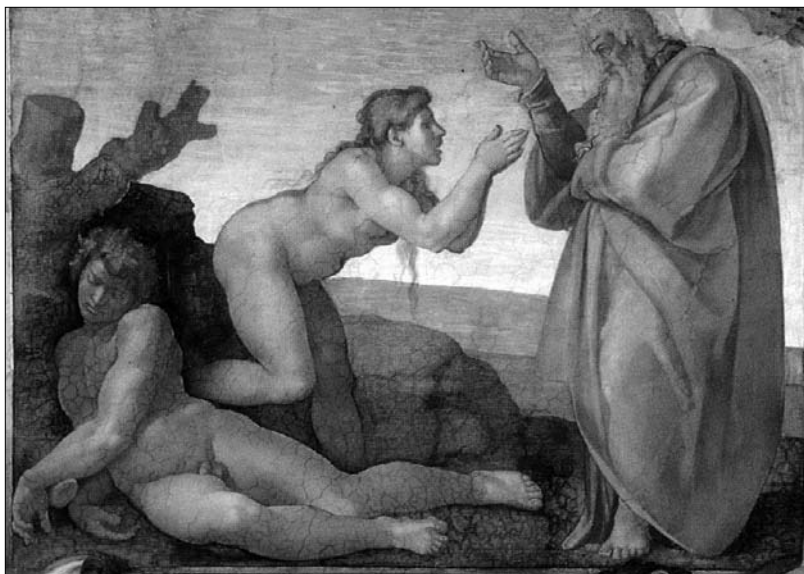
Enakost, drugačnost in komplementarnost so pomembni podatki o medosebnem, komunitarnem življenju, ki se popolnoma uresniči v ljubezni, ljubezni v smislu biblične *caritas*. Tako se uveljavlja družbeni personalizem in personalna družba. Svojo edinstvenost uresničuje oseba v sobivanju z drugimi,

s katerimi sestavlja občestvo, *koinonia*,¹⁵ *communio*, ki naj bi odsevalo občestvo, *communio* božjih oseb. Še več: med zedinjenjem božjih oseb in med zedinjenjem božjih otrok obstaja neka podobnost. "Ta podobnost odkriva, da človek, ki je na zemlji edina stvar, katero je Bog hotel zaradi nje same, ne more v polnosti najti sam sebe razen z odkritosrčno daritvijo samega sebe" (CS 24,3; prim. KKC 1878). Zaradi človekove družbene narave je jasno, da sta napredovanje človeške osebe in rast družbe same v medsebojni odvisnosti. "Počelo, nosilec in cilj vseh družbenih ustanov je in mora biti človeška oseba" (CS 25,1). Občestvenost je tista razsežnost bivanja, ki osebo odpira v družbeni prostor, kjer se srečuje z drugimi osebami. Občestvo naj bi bilo skupnost oseb, ki se med seboj bogatijo, so druga na drugo naravnane in v naravnosti na druge uresničujejo svoje osebno poslanstvo. Skupnost in družba torej nista v službi razosebljanja, izgube lastne identitete, nista prostor pomasovljenja, marveč združevanja in

povezovanja različnih, edinstvenih oseb, ki prav s svojo različnostjo predstavljajo neprecenljiv prispevek k skupnosti.

"Spoštovanje človeške osebe gre skozi spoštovanje načela: 'Vsakdo mora na vsakega svojega bližnjega brez izjeme gledati kot na svoj 'drugi jaz'' (KKC 1931). Da pa človek dozori v takšno bogato osebnost, mora v veliki meri prispevati tudi občestvo, skupnost, v kateri človek živi, se vzgaja in deluje. Tako je skrb družbe za vzgojo človekove osebnosti najboljša "investicija" v njen bogat razcvet. Človek tako dozoreva v osebnost samo ob ljudeh, ki so sami trdne osebnosti.

Kot rečeno: v osebnosti, v občestvena bitja dozorevamo v moči in po zgledu neprekosljivega občestva, ki je Sveta Trojica, občestvo božjih oseb. To "nebeško občestvo" je vzor in podlaga za "zemeljska občestva", v nobenem drugem občestvu namreč ne pridejo posamezne osebe do takšne veljave kot prav v občestvu Svete Trojice in v skupnostih, ki so oblikovane po njenem vzoru. Ne imenuje za-

Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni, **Stvarjenje Eve**, 1509-10, freska, 170 x 260 cm, Sikstinska kapela, Vatikan.

man Leonardo Boff Sveto Trojico "najboljša skupnost".¹⁶ Vsaka skupnost, ki ne upošteva teh trinitaričnih zakonitosti skupnega življenja, se sprevrže v diktaturo (nasilno prevlado enega ali peščice ljudi) ali pa v anarhijo (brezvladje, ki pomeni tudi brezpravnost) ali brezosebni kolektivism. Tako pride do razkroja osebnosti kakor tudi do razkroja družbe same. Evropski škofje izjavljajo: "Kjer ljudem vsiljujejo kolektivism, tam ni občestva. A tudi ni resničnega spolnjevanja obveznosti do drugih, če ljudje živijo brezbrizno drug poleg drugega in iščejo samo lastne ugodnosti. Resnično občestvo nastane le tedaj, če vsakdo gleda na nezamenljivo dostojanstvo in na različnost bližnjega kot na bogastvo, če mu priznava to dostojanstvo brez napačnega izenačevanja in če je pripravljen priobčevati svoje lastne sposobnosti in darove".¹⁷

6. Oseba je "bitje za druge"

Človek se ne more uresničiti kot oseba drugače, kot da se daruje. Toda za uresničevanje tega dejanja, je potrebno, da smo, da smo kot osebe, kajti kdor nima osebnega bivanja, nima ničesar, kar bi daroval. Darovanje samega sebe namreč omogoča bivanje drugega.¹⁸ Darovanje ni nekaj, kar bi osebo ponižalo ali jo obubožalo, temveč je nekaj eminentno poosebljajočega, saj je po Jezusovih besedah in predvsem po njegovem zgledu služenje "božja" vrlina (prim. Rim 31b-35). Največji so tisti, ki služijo, in egoizem je največje obubožanje človeške osebe.

Na poseben način se ta služeci odnos, diakonija uveljavlja v *solidarnosti*, ki ni zgolj sočustvovanje niti zgolj materialna podpora, temveč je osebna zavzetost za bližnjega in družbo. "Solidarnost se v vsaki družbi uveljavlja, ko njeni člani drug drugega priznavajo kot osebe."¹⁹ Tako solidarnost na odličen način izraža trinitarično naravo človeške osebe. Solidarnost nam narekuje, da ljubimo bližnjega z ljubeznijo, s kakršno nas je ljubil

Kristus, ter da smo zanj pripravljeni na žrtev. "Potem nam bo zavest, da je Bog nam vsem skupni oče, da smo si vsi ljudje bratje v Kristusu, 'sinovi v Sinu', da je v nas navzoč in deluje Sveti Duh, dala nov duhovni pogled na svet, novo razumevanje in razlago. Prek človeških in naravnih vezi, ki so že same močne in tesne, se tako pokaže novi vzorec edinstva človeškega rodu, kamor bi končno morala voditi solidarnost".²⁰ To je vzorec Svete Trojice.

7. Oseba je svobodno in osvobajajoče bitje

Svoboda in oseba nepogrešljivo predpostavljata in vzpostavljata druga drugo. Tako je "zavest o svobodi in o človekovem dostojanstvu skupaj s priznavanjem neodtujljivih pravic osebe in narodov ena pomembnejših značilnosti naše dobe."²¹ Svoboda bistveno spada k osebi. Lahko tudi trdimo, da je človek toliko oseba, kolikor je svoboden. "Resnična svoboda je odlično znamenje bogopodobnosti v človeku" (CS 17), Stvarnik je namreč ustvaril človeka iz polne svobodne odločitve kot bitje, ki bo svobodno odločalo o samem sebi in o svojem odnosu do Stvarnika in stvari. Svoboden pa ni isto kakor prost, kakor biti brez obveznosti, brez odgovornosti. Najbolj svoboden si takrat, ko daruješ tudi svojo svobodo. Svoboda, ki ima svoj začetek v osvobajanju samega sebe iz sužnosti greha (prim. Rim 7,19), ima realna in učinkovita izhodišča.²² "Kristus nas je osvobodil, da bi ostali svobodni" (Gal 5,1).

Pravo merilo svobode pa sta resnica in ljubezen: "Resnica vas bo osvobodila" (Lk 8,32), zatrjuje tisti, ki pravi o sebi: Jaz sem resnica (prim. Jn 14,6). On namreč pozna resnico o človeku (prim. RH 10) in vrednost svobode, ki človeka dviga nad vsa druga ustvarjena bitja in ga priliči samemu Bogu. Samo v luči te resnice more človek pravilno uporabljati lastno svobodo. Zato je tudi resnica merilo svobode

in ne obratno.²³ Drugi vatikanski cerkveni zbor pravi: "Človekovo dostojanstvo zahteva, da se pri svojih dejanjih ravna po zavestnem in svobodnem odločanju, to se pravi osebnostno, iz notranje pobude in iz notranjega nagiba, ne pa pod vplivom slepega notranjega nagiba ali zgolj pod pritiskom zunanjega siljenja" (CS 17). Danes se močno poudarja svoboda kot "temeljna izbira", "življenjska odločitev", ki ima tudi odločilno besedo pri človekovih posameznih odločitvah. V tej "temeljni izbiri" človek svobodno odloča pravzaprav o svoji lastni usodi.

Resnica o nas samih nas bo vodila k spoštovanju drugega in njegove svobode (prim. Gal 5,13). Toliko, kolikor služimo Bogu, smo svobodni, kolikor pa se udinjamo postavi greha, smo sužnji.²⁴ Resnično svobodo prinaša pravzaprav Sveti Duh, postava Duha, ki je "nova postava". "Zakaj postava Duha, ki daje življenje v Kristusu Jezusu, te je osvobodila postave greha in smrti" (Rim 8,2). Svoboda, ki bi bila za drugega zaslužnjenje, je lažna svoboda.

8. Oseba je bitje prihodnosti

Vse, kar nima prihodnosti, je obsojeno na propad. Zato človek tako mrzlično išče svojo prihodnost, cilj, ki bi pomenil dovršitev njegovih hrepenenj, pričakovanj, življenja. Reči smemo, da človeka določa njegov cilj, prihodnost. Človek je bitje prihodnosti.²⁵ Ta odprtost za prihodnost je značilna za osebo, ki išče "dokončno bivališče" pri Bogu. Prihodnostna narava življenja ustvarja v človeku ustvarjalni nemir, ki se ne zadovolji s kakršno koli kratkoročno potešitvijo njegovega hrepenenja. Gre za odprtost, ki jo podpira upanje na uresničitev božjih obljub, ki so v Jezusu Kristusu postale realni predujem. Ni pa to prihodnost, ki bi jo človek dosegel zgolj kot posameznik, temveč jo more doseči samo skupaj z drugimi. Prihodnost, katero bi dosegel brez drugih ali na račun drugih, ni uresničljiva, je absurd.

Kristjan, ki živi iz Kristusove prihodnosti pod vodstvom Svetega Duha, ki to prihodnost ustvarja že sedaj, je znamenje upanja tudi za druge. Eshatološko razsežnost, prihodnostni slog bivanja je vsekakor bistvena razsežnost krščanske osebnosti. Ta ima še vso prihodnost pred seboj! Te pa ne bo dosegel z zanamiranjem sedanjosti, ampak z zvestobo sedanjemu trenutku, saj bo prihodnost zgrajena iz "kamnov" sedanjosti. Prava prihodnost je namreč samo tista, ki pomeni dovršitev sedanjosti. Seveda pa bo ta dovršitev mnogo bolj sijajna, kot si jo moremo sedaj predstavljati ali pričakovati. Človek je v tem življenju oseba "na poti" k dokončni upodobitvi, je oseba "v nastajanju" in se bo dokončno rodila ob vstopu v večno blaženost. Ta blaženost pa bo dokončno prebivanje v naročju Svete Trojice. Lepo pravi *Katekizem katoliške Cerkve*: "Poslednji cilj vse božje oikonomije (vsega uresničevanja odrešenja) je vstop ustvarjenih bitij v popolno enoto blažene Trojice" (260). V službi tega dokončnega prebivanja pri Bogu je tudi smrt, ki prejme nadvse osebnostni značaj.

V zedinjenju z Bogom se človek uresniči, v Bogu najde samega sebe, ko pride k Bogu, pride k sebi. Tu ne gre za združenje na daljavo, ampak za tisto zedinjenje z Bogom, na temelju katerega človek "vstopi" v Boga in Bog "prebiva" v človeku. To tesno "zaročniško" združenje na poseben način doživljajo mistiki in resnično globoko verni ljudje. Ko se človek bliža troedinemu Bogu, se bliža skrivnostnemu bogastvu življenja, ki polje v Bogu samem.

1. Konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu 12,4 lepo pravi: "Toda Bog ni ustvaril človeka samega: že od začetka ju je ustvaril moža in ženo (1 Mz 1,27). Njuna medsebojna zveza sestavlja prvo obliko občestva oseb. Človek je namreč do globin svoje narave družbeno bitje in brez odnosov do drugih ne more ne živeti ne razvijati svojih darov".

2. Prim. C Sepe, *Persona e storia*, Cinisello Balsamo (Milano), Ed. Paoline, 1990, 88-90.
3. Prim. P. Nellas, *Voi siete Dei. Antropologia dei padri della Chiesa*, Roma, Città Nuova, 1993, 39-55.
4. Prim. Gregorij Nazianski, Homilia 45,7 (PG 36,632AB); M. Tenace, *Dire l'uomo. Vol. II.*, Ed. Lipa, Roma, 1997, 17-44; P. Evdokimov, *L'ortodossia*, ED, Bologna, 1981, 112; 158-161.
5. G. von Rad, *Teologia dell'Antico Testamento. I*, Queriniana, Brescia, 1972, 419.
6. Nav. A. Strle, *Izbrani spisi* 3, Ljubljana, 1992, 25. A. Brunner poudarja, da je Sveta Trojica "prostor" človekove samouresničitve. Prim. A. Brunner, *Dreifaltigkeit. Personale Zugänge zum Geheimnis*, Einsiedeln, Johannes, 1976, 127-130.
7. Prim. C. Sorč, *Die perichoretischen Beziehungen im Leben der Trinität und in der Gemeinschaft der Menschen*, v: *Evangelische Theologie* 58 (1998), 101-119.
8. Prim. J. Daniélou, *La Trinità e il mistero dell'esistenza*, Brescia, Queriniana, 1989², 36-38; T. Špidlík, *La persona come partecipazione all'amore trinitario*, v: Več avtorjev, *A partire dalla persona*, Roma, Ed. Lipa, 1994, 11-18.
9. Prim. B. Forte, *L'eternità nel tempo*, Cinisello Balsamo (Milano), Ed. Paoline, 1993, 124-127.
10. Starši, ki niso posredovali otroku življenja iz ljubezni, ga niso "dokončno" rodili in so iz eminentno poosebljajočega naredili razosebljajoče dejanje. Tako rojeni otrok bo doživel svojo osebnost šele ob drugih. Prav tako kot ljubeča podaritev (življenja novemu bitju) je pomembno tudi ljubeče sprejetje (otroka)!
11. Prim. E. Mounier, *Oseba in dejanje*, 111-113.
12. J. Moltmann, *Humanity in God*, London, SCM, 1983, 104. To misel je že prej uporabil N. Fedorov; navaja P. Coda, *Dio uno e trino*, Milano, Paoline, 1993, 245.
13. Janez Pavel II., *Christifideles laici*, 35; prim. K. Hemmerle, *Gemeinschaft als Bild Gottes. Ausgewählte Schriften. Band 5*, Freiburg-Basel-Wien, Herder, 1996, 72-84.
14. Prim. K. Wojtyła, *Persona e atto*, Città del Vaticano, Libreria Ed. Vaticana, 1982, 327-330. Avtor predlaga namesto izrazov kot npr. "član" ali "ud", pojem "bližnji", ker bolj izrazi bližino osebe kot enkratnega bitja.
15. Prim. F. Ciardi, *Koinonia*, Roma, Città Nuova, 1996³, 205-280; J. Macmurray, *Person in relations*, New York, 1961, 158 ss; N. Ciola, *Cristologia e Trinità*, Roma, Borla, 2002, 159-187.
16. L. Boff, *Trinità: la migliore comunità*, Assisi Cittadella ed., 1990.
17. Izjava škofovske sinode o Evropi, "*Bodimo priče Kristusa, ki nas je osvobodil*", 4.
18. Prim. J. Daniélou, n.d., 38.
19. Janez Pavel II., *Sollicitudo rei socialis*, 39; prim. I. Sanna, *Immagine di Dio e libertà umana*, Roma, Città Nuova, 1990, 227-253.
20. Janez Pavel II., *Sollicitudo rei socialis*, 40b.
21. Kongregacija za verski nauk, *Navodilo o krščanski svobodi in osvoboditvi*, 1; prim. VS 1; 9.
22. Prim. Navodilo o nekaterih vidikih teologije osvoboditve (CD 24), Predgovor.
23. Prim. Kongregacija za verski nauk, *Donum veritatis*, 1,1;2.
24. Prim. Avguštin, *In Ioann.*, 41,10: CCL 36,363; Janez Pavel II, *Veritatis splendor*, 17.
25. Prim. A. Trstenjak, *Človek bitje prihodnosti*, Ljubljana, SM, 1985.